
***Spotkanie dla kierowników
kierunków studiów***

Tworzenie i modyfikacja programów studiów

Umocowanie prawne (Statut UR)

- Pracami zespołu programowego kieruje **kierownik kierunku** studiów powoływany przez Rektora (kandydata na kierownika kierunku wskazuje dyrektor instytutu).
- Zespół programowy kierunku studiów powoływany jest przez Prorektora ds. Kolegium.
- Zespół programowy kierunku studiów liczy do 6 osób. W jego skład wchodzi:
  - 1) kierownik kierunku studiów
  - 2) przedstawiciele dyscyplin naukowych, wskazani przez dyrektorów instytutu proporcjonalnie do procentowego udziału dyscyplin kierunku studiów (dla dyscyplin, których udział w programie jest <20% można nie powoływać przedstawiciela tej dyscypliny)
  - 3) 1 student tego kierunku wskazany przez samorząd studentów Kolegium

(zob. §51 Statutu UR)

Zadania kierownika kierunku (określone w Statucie)

- Do zadań **kierownika kierunku** należy w szczególności:
- 1) kierowanie pracami zespołu programowego,
  - 2) koordynowanie:
    - a) prac związanych z przygotowaniem projektu programu studiów, jego weryfikacją i realizacją z uwzględnieniem kosztów kształcenia,
    - b) organizacji i przebiegu praktyk programowych studentów,
  - 3) dbanie o realizację zajęć dydaktycznych na prowadzonym kierunku studiów,
  - 4) przedstawianie Radzie Dydaktycznej Kolegium sprawozdania z działalności zespołu programowego.

(zob. § 51 ust. 5 Statutu UR)

Zadania zespołu programowego (określone w Statucie)

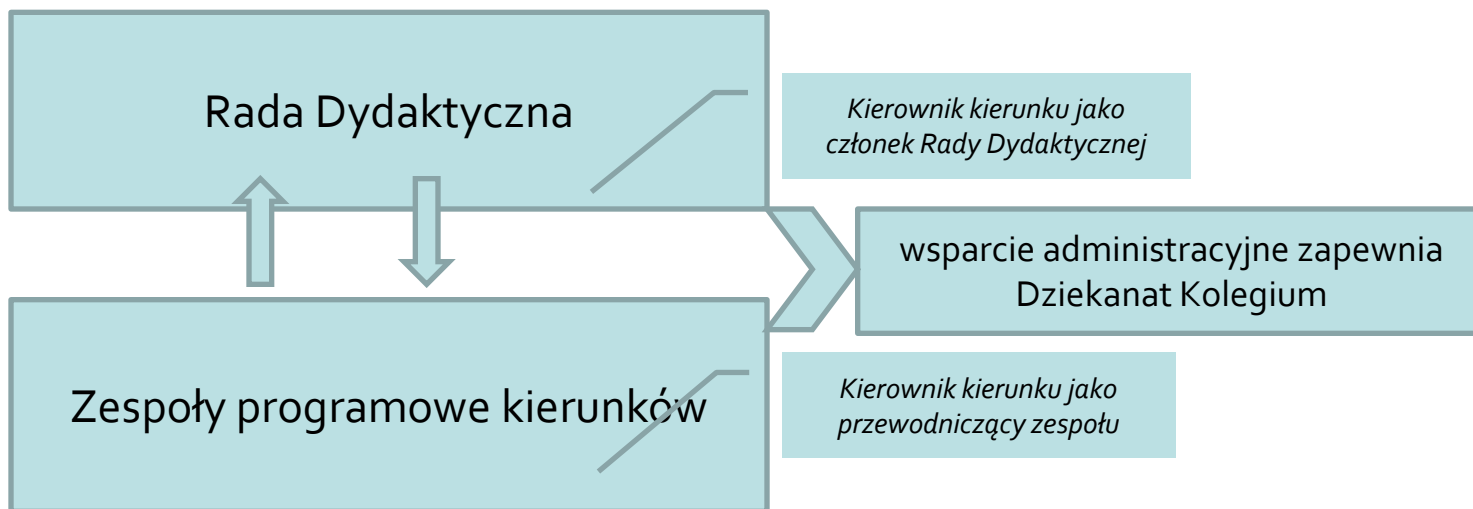
1. przygotowanie projektu programu studiów, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa oraz proponowanie zmian na rzecz jego doskonalenia,
2. kształtowanie właściwego dla kierunku profilu absolwenta, z uwzględnieniem zapotrzebowania rynku pracy,
3. rekomendowanie obsady kadrowej kierunku studiów, pod kątem zapewnienia właściwej jakości kształcenia,
4. przygotowanie projektu warunków rekrutacji na dany kierunek studiów,
5. sporządzanie raportów samooceny na potrzeby wizytacji Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

(zob. § 51 ust. 3 Statutu UR)

Organizację i funkcjonowanie zespołów programowych w zakresie nieuregulowanym przez Statut określa regulamin kolegium

Rola zespołu programowego i kierownika kierunku w systemie zapewnienia jakości kształcenia w Kolegium

Struktura WSZJK w Kolegium określona została w Uchwale nr 508/11/2019 Senatu UR w sprawie funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia

Kompetencje zespołów programowych określone w zarządzeniu Rektora nr 83/2019

(w sprawie szczegółowych zadań WSZJK na UR)

- 1) opracowanie koncepcji kształcenia dla kierunku studiów, w powiązaniu z misją i głównymi celami strategicznymi uczelni,
- 2) tworzenie dokumentacji programu studiów, zgodnie z obowiązującymi regulacjami zewnętrznymi i wewnętrznymi,
- 3) ocena programu studiów, w szczególności pod kątem:
  - a) spójności programu studiów z zakładanymi efektami uczenia się dla kierunku,
  - b) spójności i poprawności powiązań pomiędzy kierunkowymi i przedmiotowymi efektami uczenia się,
  - c) powiązania kształcenia z badaniami naukowymi,
  - d) zgodności programu studiów z oczekiwaniami rynku pracy,
- 4) ocena sylabusów przedmiotów zakresie:
  - a) prawidłowości doboru metod kształcenia i metod oceniania do zakładanych efektów uczenia się,
  - b) poprawności przypisania punktów ECTS do poszczególnych przedmiotów,
  - c) zgodności treści przedmiotu z aktualnym stanem wiedzy,
  - d) doboru aktualnej literatury,

Kompetencje zespołów programowych – c.d.

- 5) analiza wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów kierunku,
- 6) inicjowanie działań dotyczących współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym na potrzeby prawidłowej realizacji procesu kształcenia i jego oceny,
- 7) przedkładanie radzie dydaktycznej kolegium propozycji zmian w programie studiów.
- 8) rekomendowanie obsady kadrowej kierunku studiów pod kątem zbieżności kompetencji i doświadczenia pozwalającego na prawidłową realizację zajęć,
- 9) ocena stopnia realizacji zakładanych efektów uczenia się na kierunku studiów,
- 10) wstępna ocena tematów prac dyplomowych pod kątem ich zgodności z kierunkiem studiów,
- 11) przygotowanie projektu warunków rekrutacji na dany kierunek studiów,
- 12) przygotowanie wykazu przedmiotów przewidzianych do objęcia procedurą potwierdzania efektów uczenia się oraz zasad przeprowadzania weryfikacji efektów,
- 13) analiza i ocena warunków realizacji procesu kształcenia z uwzględnieniem infrastruktury dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia, liczebności grup studenckich, racjonalności rozkładu zajęć i ich organizacji, dostępu do pomocy naukowych, informatycznych i audiowizualnych, dostępności dla studentów informacji o programach studiów, sylabusach przedmiotów,
- 14) sporządzanie raportu samooceny na potrzeby wizytacji Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Warunki prowadzenia studiów - podstawowe akty prawne (zewnętrzne)

- Ustawa z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020r. poz. 85 t.j.), dalej PSWiN
- Ustawa z dnia 3 lipca 2018r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018r. poz. 1669), dalej PWPSWiN
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz.U. z 2018r. Poz.2153,2245, z 2019 r. poz. 534.)
- Rozporządzenie MNiSW z dnia 20 września 2018r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. z 2018r. poz.1818)
- Rozporządzenie MNiSW z dnia 28 września 2018r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.), dalej Rozporządzenie w sprawie studiów
- Rozporządzenie MNiSW z 14 listopada 2018r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. z 2018r. poz. 2218)

<http://www.ur.edu.pl/ksztalcenie/jakosc-ksztalcenia/akty-prawne/akty-prawne-zewnetrzne>

Warunki prowadzenia studiów – standardy kształcenia

- Rozporządzenie MNiSW z dnia 25 lipca 2019r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. z 2019r., poz.1450),
- Rozporządzenie MNiSW z dnia 26 lipca 2019r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentysty, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego (Dz.U. z 2019r., poz. 1573).

Zmiana terminologii

- Krajowe Ramy Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego → Polska Rama Kwalifikacji (poziom 6 i 7)
- efekty kształcenia → efekty uczenia się
- program kształcenia → program studiów
- profil kształcenia → profil
- plan studiów → harmonogram realizacji programu studiów w poszczególnych semestrach i latach cyklu kształcenia
- nie ma obszarów kształcenia - kształcenie prowadzi się w dziedzinach nauki i dyscyplinach naukowych lub dziedzinie sztuki i dyscyplinach artystycznych

Uprawnienia do prowadzenia studiów

- Uczelnia prowadzi kształcenie na studiach na określonym kierunku, poziomie i profilu. Uczelnia przyporządkowuje kierunek do co najmniej 1 dyscypliny.
- W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny, wskazuje się **dyscyplinę wiodącą**, w ramach której będzie uzyskiwana **ponad połowa efektów uczenia się**.

Rozdział 2, art. 53 PSWiN

Prowadzenie studiów (PSWiN)

(FORMY STUDIÓW)

➤ Studia są prowadzone w formie:

1) **studiów stacjonarnych**, w ramach których **co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem** nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów;

2) **studiów niestacjonarnych** wskazanych w uchwale senatu, w ramach których **mniej niż połowa punktów ECTS objętych programem studiów może być uzyskiwana z bezpośrednim udziałem** nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów.
(zgodnie z Uchwałą Senatu UR nr 413/02/2019 co najmniej 30% pkt. ECTS powinno być uzyskiwane w bezpośrednim kontakcie prowadzących zajęcia i studentów)

➤ **Zajęcia na studiach stacjonarnych są prowadzone odrębnie od zajęć na studiach niestacjonarnych.**

(art. 63 PSWiN)

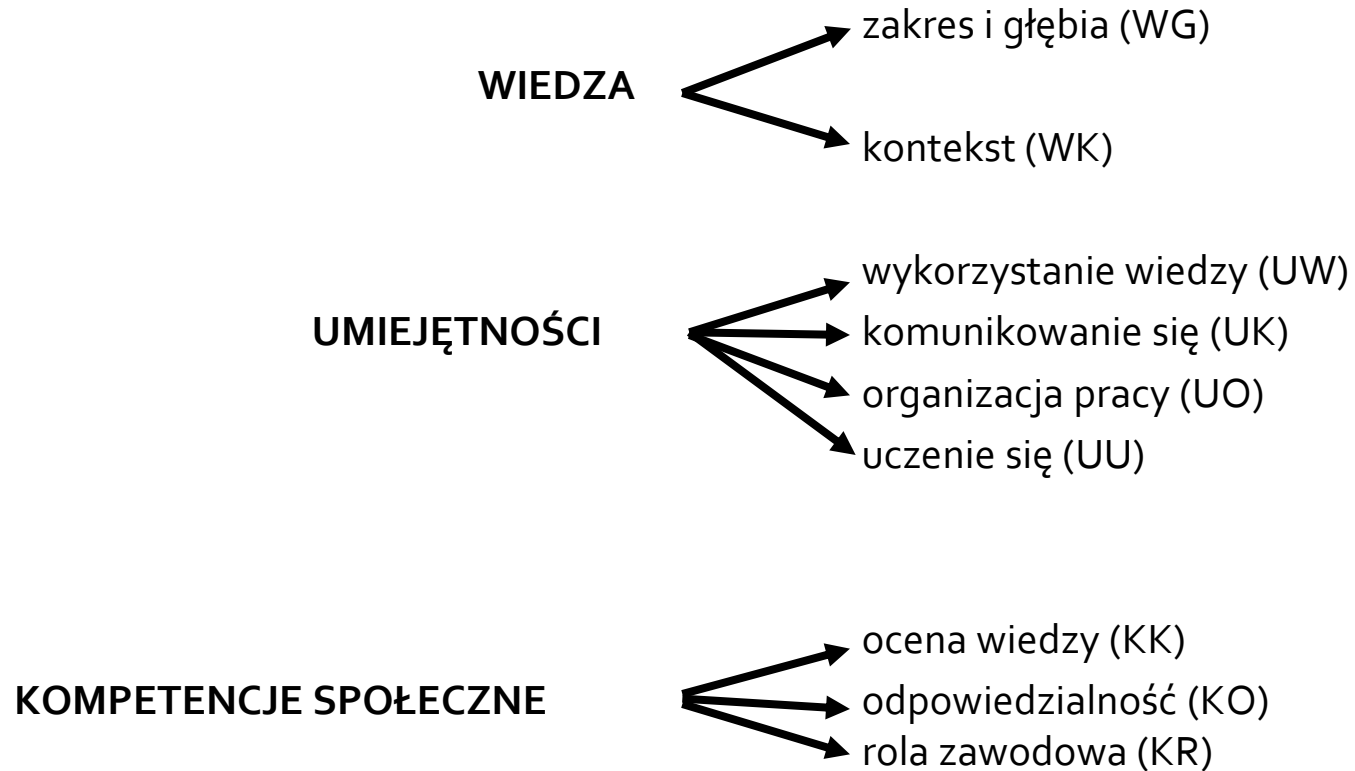
Program studiów

- Studia są prowadzone na określonym kierunku, poziomie i profilu na podstawie programu studiów, który określa:
  - 1) efekty uczenia się, o których mowa w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, z uwzględnieniem uniwersalnych charakterystyk pierwszego stopnia określonych w tej ustawie oraz charakterystyk drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie **art. 7 ust. 3 tej ustawy**;
  - 2) opis procesu prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się;
  - 3) liczbę punktów ECTS przypisanych do zajęć.

Art. 67 PSWiN

- *Na podstawie art. 7 ust.3 ww. ustawy Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego w drodze rozporządzenia z dnia 14 listopada 2018 roku określił charakterystyki drugiego stopnia dla poziomów 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji*

Charakterystyki drugiego stopnia

Program studiów

Art. 67 PSWiN

5. Program studiów **o profilu praktycznym** przewiduje praktyki zawodowe w wymiarze co najmniej:
  - 1) **6 miesięcy** – w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich;
  - 2) **3 miesięcy** – w przypadku studiów drugiego stopnia.
6. Przepisu ust. 5 nie stosuje się do programów studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1.

Art. 68 PSWiN

1. W programach studiów przygotowujących do wykonywania zawodów: lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty, ratownika medycznego, lekarza weterynarii, architekta, nauczyciela – uwzględnia się standardy kształcenia

Program studiów – Rozporządzenie w sprawie studiów

W programie studiów określa się:

- 1) formę lub formy studiów, liczbę semestrów i liczbę punktów ECTS konieczną do ukończenia studiów na danym poziomie,
- 2) tytuł zawodowy nadawany absolwentom,
- 3) zajęcia lub grupy zajęć, niezależnie od formy ich prowadzenia, wraz z przypisaniem do nich efektów uczenia się i treści programowych zapewniających uzyskanie tych efektów,
- 4) łączną liczbę godzin zajęć,
- 5) sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia,
- 6) łączną liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia,

Program studiów – c.d.

- 7) liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych nie mniejszą niż 5 punktów ECTS – w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne,
  - 8) wymiar, zasady i formę odbywania praktyk zawodowych oraz liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach tych praktyk.
2. Program studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich prowadzonych w formie studiów stacjonarnych uwzględnia również zajęcia z wychowania fizycznego w wymiarze nie mniejszym niż 60 godzin, przy czym zajęciom tym nie przypisuje się punktów ECTS.
  3. Program studiów umożliwia studentowi wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, o której mowa w ust. 1 pkt 1. *(standard dla kierunku może określać inne wymagania w tym zakresie)*

Program studiów

- Program studiów o **profilu praktycznym**- obejmuje zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne w wymiarze większym niż 50% liczby pkt. ECTS
- Program studiów o **profilu ogólnoakademickim** – obejmuje zajęcia związane z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach do których przyporządkowany jest kierunek studiów, w wymiarze większym niż 50 % liczby pkt. ECTS i uwzględnia **udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.**

§3 ust. 5 Rozporządzenia w sprawie studiów oraz art. 64 PSWiN

Realizacja programu studiów

- **Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne** przewidziane w programie studiów o profilu praktycznym są prowadzone:
  - 1) w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej,
  - 2) w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów.

§6 Rozporządzenia w sprawie studiów

Realizacja programu studiów

- Zajęcia są prowadzone przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w danej uczelni posiadających kompetencje i doświadczenie pozwalające na prawidłową realizację zajęć oraz przez inne osoby, które posiadają takie kompetencje i doświadczenie.
- W ramach programu studiów o profilu:
  - 1) **praktycznym** – co najmniej **50% godzin zajęć** prowadzonych jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscu pracy;
  - 2) **ogólnoakademickim** – co najmniej **75% godzin zajęć** prowadzonych jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w tej uczelni jako podstawowym miejscu pracy.

art. 73 PSWiN

Ustalanie programów studiów

- Do zadań senatu należy ustalanie programów studiów, studiów podyplomowych i kształcenia specjalistycznego
(art. 28 ust.1 pkt 11 PSWiN)
- Ustalenie programu studiów wymaga zasięgnięcia opinii samorządu studenckiego. W przypadku bezskutecznego upływu terminu określonego w statucie, wymóg zasięgnięcia opinii uważa się za spełniony.
(art. 28 ust.2 PSWiN)

*Statut UR przewiduje 14 dni od dnia przedłożenia dokumentów
Przewodniczącemu Samorządu Studentów*

Wytyczne w sprawie projektowania programów – poziom uczelniany

- **Uchwała nr 413/02/2019** Senatu Uniwersytetu Rzeszowskiego z dnia 28 lutego 2019r. w sprawie wytycznych dotyczących projektowania programów studiów wyższych w Uniwersytecie Rzeszowskim, ze zmianami przyjętymi uchwałą nr 509/11/2019
- **Zarządzenie nr 12/2019** Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego z dnia 7 marca 2019r. w sprawie określenia szczegółowych zasad dotyczących projektowania programów studiów pierwszego, drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich oraz sporządzania ich dokumentacji w Uniwersytecie Rzeszowskim, z uwzględnieniem zmian określonych w Zarządzeniu Rektora nr 84/2019

Załącznik nr 1.1 – Ogólne informacje o kierunku studiów

Załącznik nr 1.2 – Opis zakładanych efektów uczenia się

Załącznik nr 1.3 - Charakterystyka i warunki realizacji programu studiów

Załącznik nr 1.4 - Matryca efektów uczenia się

Załącznik nr 1.5 – Sylabus przedmiotu

Wzór harmonogramu studiów - propozycja

<http://www.ur.edu.pl/ksztalcenie/jakosc-ksztalcenia/akty-prawne/akty-prawne-wewnetrzne>

- **Zarządzenie nr 73/2019** Rektora UR z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie organizacji i prowadzenia na Uniwersytecie Rzeszowskim kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela
  - załącznik nr 1 – ogólne i szczegółowe efekty uczenia się
  - załącznik nr 2 – matryca realizacji efektów uczenia się dla grupy przedmiotów BiC
  - załącznik nr 3 – założenia realizacji zajęć na kierunkach

§ 3 Uchwały Senatu UR nr 413/02/2019

1. **Projektując program studiów, należy uwzględnić w szczególności:**
  - 1) koncepcję kształcenia, w tym związek studiów ze strategią uczelni;
  - 2) zakres prowadzonych badań naukowych w dyscyplinie związanej z kierunkiem studiów, kompetencje i doświadczenie osób przewidzianych do realizacji programu studiów;
  - 3) możliwości finansowe realizacji programu studiów;
  - 4) charakter uczelni i jej otoczenia – tj. walory i niedostatki lokalnego rynku pracy oraz potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego;
  - 5) wymagania dotyczące warunków prowadzenia studiów określone w aktualnie obowiązujących przepisach;
  - 6) zakładane efekty uczenia się oraz sposoby ich weryfikacji;
  - 7) analizę zgodności zakładanych efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy oraz wnioski z analizy wyników monitoringu karier zawodowych absolwentów studiów;
  - 8) potencjał techniczny uczelni, potrzebny do realizacji programu studiów.
2. W proces projektowania programu studiów powinni być włączeni interesariusze zewnętrzni (w szczególności przedstawiciele pracodawców).
3. Projektowanie programów podlega dokumentacji.

§ 8 Zarządzenia Rektora 12/2019 – ustalenia godzinowe

1. Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia (licencjackich) wynosi nie więcej niż:
  - 1) **1900** – dla kierunków przypisanych do dziedziny nauk humanistycznych, dziedziny nauk społecznych,
  - 2) **2000** - dla kierunków przypisanych do dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych, dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej, dziedziny sztuki,
  - 3) **2200** – dla kierunków przypisanych do dziedziny nauk rolniczych, dziedziny nauk inżynierjno-technicznych,
  - 4) **2600** – dla kierunków przypisanych do dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinach – nauki medyczne i nauki o zdrowiu.

2. Łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych drugiego stopnia 4 semestralnych wynosi nie więcej niż:
  - 1) **900** – dla kierunków przypisanych do dziedziny nauk humanistycznych, dziedziny nauk społecznych,
  - 2) **1000** - dla kierunków przypisanych do dziedziny sztuki, dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej,
  - 3) **1100** – dla kierunków przypisanych do: dziedziny nauk ścisłych i przyrodniczych, dziedziny nauk rolniczych, dziedziny nauk inżynierjno-technicznych
  - 4) **1600** – dla kierunków przypisanych do dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu w zakresie dyscypliny : nauki medyczne, nauki o zdrowiu, z wyłączeniem kierunku fizjoterapia, dla którego łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych wynosi **1700**.

Zarządzenie Rektora 12/2019 – ustalenia godzinowe c.d.

4. Na studiach stacjonarnych jednolitych magisterskich łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych jest nie większa niż **2800** na kierunku prawo oraz **4000** na kierunku grafika.
5. W przypadku kierunku przypisanego do więcej niż jednej dziedziny uwzględnia się łączną liczbę godzin zajęć dydaktycznych jaka została określona dla dziedziny/dyscypliny wiodącej.

§10

1. W ramach kierunku studiów pierwszego stopnia uprawniającego do uzyskania **kwalifikacji inżyniera**, łączna liczba godzin zajęć dydaktycznych na studiach stacjonarnych nie może przekraczać **2400** godzin.
2. ....
3. Liczba godzin zajęć dydaktycznych na kierunkach studiów, dla których zostały określone standardy kształcenia na podstawie art. 68 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* jest zgodna ze standardami kształcenia dla tych kierunków.

§ 14 Zarządzenia Rektora UR nr 12/2019- praktyki

3. Praktyki zawodowe projektuje się w ramach liczby punktów ECTS przewidzianych dla programu studiów.
4. Minimalny wymiar praktyk dla studiów o **profilu praktycznym**:
  - 1) **pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich** wynosi **6 miesięcy** (720 godz. i 30 pkt. ECTS),
  - 2) **drugiego stopnia** wynosi **3 miesiące** (360 godz. i 15 pkt. ECTS).
5. Minimalny wymiar praktyk dla studiów o **profilu ogólnoakademickim pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich** wynosi **3 tygodnie** (90 godz. i 4 pkt. ECTS). Na studiach drugiego stopnia o uwzględnieniu praktyk studenckich w programie studiów decyduje rada jednostki.
6. Zasad określonych w ust. 4 i 5 nie stosuje się w przypadku programów studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, dla których uwzględnia się wymiar praktyk określony w standardach kształcenia.

§ 12 Zarządzenia Rektora 12/2019 (przedmioty ogólnego kształcenia)

- 2) Minimalna liczba godzin oraz pkt. ECTS w zakresie nauki języka obcego nowożytnego odpowiednio na studiach stacjonarnych /niestacjonarnych wynosi:
  - a) 120/72 godz. i 8 pkt. ECTS w przypadku studiów pierwszego stopnia,
  - b) 60 /36 godz. i 4 pkt. ECTS w przypadku studiów drugiego stopnia,
  - c) 180/108 godz. i 12 pkt. ECTS w przypadku jednolitych studiów magisterskich.
- 3) Program studiów może przewidywać naukę drugiego języka obcego, za który przypisuje się odpowiednią liczbę pkt. ECTS.
- 4) W przypadku, kiedy program studiów uwzględnia co najmniej dwa języki obce, jako język prowadzonych studiów, dopuszcza się możliwość realizacji lektoratu z języka obcego nowożytnego na poziomie A2 ESOKJ na studiach pierwszego stopnia oraz na poziomie B1 ESOKJ – na studiach drugiego stopnia.
- 5) Zajęcia z **wychowania fizycznego** realizowane są na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia i jednolitych studiach magisterskich w wymiarze **60 godz.** Zajęciom z wychowania fizycznego **nie przypisuje się punktów ECTS.**
- 6) Program studiów uwzględnia przedmiot realizowany w ramach **zajęć ogólnouczeniowych** z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych, **w wymiarze 30 godzin wykładów na studiach stacjonarnych i 18 godzin wykładów na studiach niestacjonarnych na każdym poziomie kształcenia, za który przypisuje się 2 pkt. ECTS.** Zasady realizacji przedmiotów ogólnouczeniowych określa Zarządzenie Rektora. (*Zarządzenie Rektora UR nr 9/2020 z 29 stycznia 2020 r.*)

§ 12 Zarządzenia Rektora UR nr 12/2019 (c.d.)

- 7) Program studiów powinien przewidywać obowiązek odbycia kursu w zakresie **bezpieczeństwa i higieny pracy**. Szczegółowe zasady odbywania kursu określa odrębne zarządzenie Rektora.
- 8) Program studiów powinien przewidywać treści z zakresu **ochrony własności intelektualnej**. Minimalna liczba pkt. ECTS, którą student musi uzyskać, aby osiągnąć efekty uczenia się z zakresu ochrony własności intelektualnej wynosi 1 na każdym z poziomów kształcenia.
- 9) Program studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich uwzględnia zajęcia z **technologii informacyjnej** w wymiarze **co najmniej 15 godzin na studiach stacjonarnych oraz 9 godzin na studiach niestacjonarnych, za które przypisuje się minimum 1 pkt ECTS**. Zajęcia powinny obejmować treści kształcenia z zakresu zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych.
- 10) Zasady odbywania szkolenia bibliotecznego określa odrębne zarządzenie Rektora.

DOKUMENTACJA PROGRAMU STUDIÓW

§ 17

Dokumentacja programu studiów dla kierunku studiów na określonym poziomie i profilu kształcenia obejmuje:

- 1) Ogólne informacje o kierunku studiów (Załącznik nr 1.1),**
- 2) Opis zakładanych efektów uczenia się (Załącznik nr 1.2),**
- 3) Charakterystyka i warunki realizacji programu studiów (Załącznik nr 1.3),**
- 4) Harmonogram studiów stacjonarnych/ niestacjonarnych.
- 5) Sylabusy przedmiotów (Załącznik nr 1.5)
- 6) Pozostałe dokumenty:
  - a) matryca efektów uczenia się określająca relacje pomiędzy kierunkowymi efektami uczenia się i efektami uczenia się zdefiniowanymi dla poszczególnych przedmiotów (Załącznik nr 1.4),
  - b) wykaz zajęć związanych z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów, uwzględniających udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności – w przypadku profilu ogólnoakademickiego lub wykaz zajęć kształtujących umiejętności praktyczne – w przypadku profilu praktycznego,

- c. udokumentowanie dla studiów stacjonarnych, że co najmniej połowa punktów ECTS objętych programem studiów jest uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób realizujących zajęcia i studentów,
- d. udokumentowanie, że program studiów umożliwia studentowi wybór modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% punktów ECTS,
- e. sposób uwzględnienia wyników monitorowania karier absolwentów,
- f. sposób uwzględniania wyników analizy zgodności zakładanych efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy oraz sposób współdziałania z interesariuszami zewnętrznymi,
- g. umowy z instytucjami, w których studenci odbywają obowiązkowe praktyki zawodowe.

Dokumentacja programu wymagana na Senat

Określona w załącznikach:

Załącznik 1.1 (ogólne informacje o kierunku)

Załącznik 1.2 (opis zakładanych efektów uczenia się)

Załącznik 1.3 (charakterystyka i warunki realizacji programu studiów)

(harmonogram studiów po ustaleniu przez Radę Dydaktyczną przekazywany jest do akceptacji Prorektora ds. Studenckich i Kształcenia)

Dokumentacja programu przechowywana jest w jednostce

Doskonalenie programu studiów

(§7 Rozporządzenia MNiSW w sprawie studiów)

1. Program studiów podlega systematycznej ocenie i doskonaleniu.
2. W programie studiów uwzględnia się wnioski z analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy oraz wnioski z analizy wyników monitoringu, o którym mowa w art.352 ust.1 ustawy.
3. W celu doskonalenia programu studiów można dokonywać w nim zmian.
4. W programie studiów utworzonych **na podstawie pozwolenia ministra** można dokonywać zmian **łącznie do 30 % ogólnej liczby efektów uczenia się** określonych w programie studiów aktualnym na dzień wydania tego pozwolenia.

Doskonalenie programu studiów – c.d.

5. Zmiany w programie studiów wprowadza się z początkiem nowego cyklu kształcenia. W trakcie cyklu kształcenia w programach studiów mogą być wprowadzane wyłącznie zmiany:
  - 1) w doborze treści kształcenia przekazywanych studentom w ramach zajęć uwzględniających najnowsze osiągnięcia naukowe, artystyczne lub związane z działalnością zawodową,
  - 2) koniecznych do:
    - a) usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych przez Polską Komisję Akredytacyjną;
    - b) dostosowania programu studiów do zmian w przepisach powszechnie obowiązujących.

Składanie dokumentacji na Senat

- Zmiany w programie studiów wprowadzane po dniu 1 października 2019r. przedkładane są do zaopiniowania przez Senacką Komisję ds. Kształcenia:
- 1) co najmniej na 5 miesięcy przed rozpoczęciem nowego cyklu kształcenia - w przypadku zmian wprowadzanych z początkiem nowego cyklu kształcenia,
  - 2) co najmniej na 3 miesiące przed rozpoczęciem semestru, którego dotyczą – w przypadku zmian wprowadzanych w trakcie cyklu kształcenia.

(§ 18 ust. 5 Zarządzenia Rektora UR nr 12/2019)

Publikowanie informacji

- Programy studiów publikowane są w BiP na stronie podmiotowej UR, w terminie 14 dni od daty ich przyjęcia.

(art. 358 ust.1 ustawy PSWiN oraz § 18 ust. 6 zarządzenia Rektora nr 12/2019)

- Zmiany w programach studiów wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia są udostępniane w BIP na stronie podmiotowej uczelni co najmniej na miesiąc przed rozpoczęciem semestru którego dotyczą.

(§ 6 Rozporządzenia w sprawie studiów)

- Harmonogram studiów oraz sylabusy przedmiotów udostępniane są na stronie internetowej jednostki prowadzącej studia (Kolegium)

(§ 18 ust. 7 zarządzenia Rektora UR nr 12/2019)

Przegląd dokumentacji programu

Załącznik 1.3 do Zarządzenia Rektora/ uchwały Senatu

Nazwa kierunku studiów			
Poziom studiów		pierwszego/ drugiego stopnia/ jednolite studia magisterskie	
Profil studiów		ogólnoakademicki/praktyczny	
1.	Łączna liczba godzin zajęć	st. stacjonarne	st. niestacjonarne
		np. 1900 + 90 godzin praktyk (dla kierunków humanistycznych i społecznych st . I stopnia)	Wymiar zgodnie z programem
2	Liczba punktów ECTS dla poszczególnych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganych do ukończenia studiów na kierunku	<p>dla dyscyplin wskazanych w zał. 1.1 w pkt 8 należy wskazać ich wartość pkt. w programie. Suma punktów powinna uwzględniać łączną wartość określoną dla programu.</p> <p><i>Jeżeli w zał. nr 1.1 dla wymaganej liczby 180 pkt. ECTS podano udział %:</i></p> <p><i>językoznawstwo -78%</i></p> <p><i>literaturoznawstwo – 14%</i></p> <p><i>nauki o kulturze i religii- 8%, to w tym polu należy przyjąć:</i></p> <p><i>językoznawstwo – 141 ECTS</i></p> <p><i>literaturoznawstwo- 25 ECTS</i></p> <p><i>nauki o kulturze i religii – 14 ECTS</i></p>	
3	Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	st. stacjonarne	st. niestacjonarne
		(należy uwzględnić co najmniej połowę pkt. ECTS przypisanych do programu - dla programu o 180 pkt. – co najmniej 90	(zgodnie z Uchwałą Senatu nr 413/02/2019 – należy uwzględnić co najmniej 30% pkt ECTS przypisanych do programu)

4	Liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych, nie mniejsza niż 5 pkt ECTS – w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	<p>dla kierunków przypisanych do dziedzin innych niż humanistyczne i społeczne – dowolność w zakresie wyboru przedmiotów, wymagane min. 5 pkt ECTS.</p> <p>dla kierunków przypisanych do dyscyplin z dziedziny nauk humanistycznych należy uwzględnić min 5 pkt ECTS z nauk społecznych.</p> <p>dla kierunków przypisanych do dyscyplin z dziedziny nauk społ. należy uwzględnić min. 5 pkt ECTS z nauk humanistycznych.</p>
5	Liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć do wyboru (nie mniej niż 30% ogólnej liczby punktów ECTS)	<p>Przykłady przedmiotów do wyboru: specjalność/ ścieżka kształcenia w zakresie, seminarium dyplomowe, praca dyplomowa, przedm. ogólnouczeniowy, lektoraty języków obcych,</p> <p>poza ofertą specjalności sugeruje się uwzględnić również możliwość wyboru z oferty przedmiotów „wymennych” np.: wykłady monograficzne, przedmioty do wyboru</p> <p>standard dla kierunku może określać inne wymagania w zakresie zajęć do wyboru</p>
6	Liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego (w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich prowadzonych w formie studiów stacjonarnych)	60
7	Łączna liczba punktów ECTS przypisana do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne – dotyczy profilu praktycznego	wymóg ustawy : więcej niż 50% liczby pkt ECTS wymaganej do ukończenia studiów – podać konkretną wartość, którą należy udokumentować w „pozostałych dokumentach programu”
8	Łączna liczba punktów ECTS przypisana do zajęć związanych z prowadzoną działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach do których przyporządkowany jest kierunek studiów, uwzględniających przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności – dotyczy profilu ogólnoakademickiego	wymóg ustawy : więcej niż 50% liczby pkt ECTS wymaganej do ukończenia studiów analogicznie jw.

9	Wymiar, zasady i formy odbywania praktyk zawodowych oraz liczba punktów ECTS przypisana do praktyk	<p>Liczba godzin Czas trwania Punkty ECTS Sposób realizacji oraz warunki przystąpienia do realizacji praktyk .....</p> <p>Liczba godzin – zgodnie z ustaleniami przyjętymi w Zarządzeniu Rektora 12/2019 Profil praktyczny (minimalny wymiar) I st. i JSM – 6-mcy, 720 godz., 30 pkt ECTS II st. – 3 –m-ce, 360 godz. , 15 pkt. ECTS</p> <p>Profil ogólnoakademicki (minimalny wymiar): I st.i JSM - 3 tygodnie, 90 godz., 4 pkt ECTS Krótko opisać sposób realizacji praktyk - w trakcie wakacji, roku, w którym (po którym) semestrze? oraz docelowe miejsce realizacji praktyk i (jeżeli wymagane) warunki przystąpienia do realizacji praktyk Standard dla kierunku może określać inny wymiar praktyk</p>
10	Opis sposobów weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiągniętych przez studenta w trakcie całego cyklu kształcenia	<p>Przykład:</p> <p>Dla wszystkich założonych w programie studiów efektów uczenia się zostały dobrane adekwatne i odpowiednio zróżnicowane metody ich weryfikacji. Uszczegółowienia dotyczące sposobów weryfikacji efektów uczenia się zostały przedstawione w sylabusach przedmiotów. Do najczęściej stosowanych metod należą: egzaminy pisemne, prezentacje, kolokwia, raporty z prac laboratoryjnych, dzienniczki praktyk , ocena z aktywności na zajęciach, ...itp. Zaliczenie danego przedmiotu potwierdza stopień osiągnięcia przez studenta zakładanych efektów uczenia się. Weryfikacja efektów prowadzona jest na bieżąco w trakcie zajęć (testy, kolokwia, odpowiedzi ustne) oraz w trakcie końcowego zaliczenia przedmiotu. Kluczowe dla programu efekty uczenia się są również obowiązkowo sprawdzane w ramach pracy dyplomowej oraz na egzaminie dyplomowym.</p> <p>(opis można rozbudować o wymagania dotyczące zaliczenia przedmiotów oraz wymagania stawiane pracom dyplomowym).</p>
11	Warunki ukończenia studiów	<p>Przykład:</p> <p>Warunkiem ukończenia studiów jest uzyskanie określonych w programie studiów efektów uczenia się i wymaganej liczby punktów ECTS (np. 180), złożenie egzaminu dyplomowego i pozytywna ocena pracy dyplomowej</p>

Warunki realizacji programu studiów

Lp.	Przedmioty lub grupy przedmiotów	Kierunkowe efekty uczenia się przypisane do przedmiotów/grup przedmiotów	Liczba godzin		Forma zaliczenia	Liczba pkt ECTS
			st. stacj.	st niestacj.		
Przedmioty ogólne						
	lektorat języka obcego	K_Uo8	120	80	Zo,E	8
	ochrona własności intelektualnej	K_Wo8, K_W10	10	5	Zo	1
			Σ	Σ		Σ
Grupa przedmiotów podstawowych						

Na co zwrócić szczególną uwagę?

- powiązanie przedmiotów z efektami kierunkowymi (czy w załączniku wskazano właściwe odniesienia)
- czy uwzględniono wszystkie efekty kierunkowe zdefiniowane w załączniku nr 2 do uchwały dla kierunku – powiązanie z matrycą
- czy nie ma miejsca odniesienie do symboli efektów, których nie ma w załączniku nr 2 (np. efekty „wiedzowe” kończą się na K_W11, natomiast w załączniku nr 3 wykazano przypisanie do K_W12, K_W13 itp.)

Pozostałe elementy dokumentacji programu

➤ Matryca

(każdy z efektów kierunkowych musi mieć odniesienie przynajmniej do jednego przedmiotu)

Uwaga: w przypadku specjalności, ścieżek kształcenia nie może być sytuacji, że efekt kierunkowy realizowany jest wyłącznie na przedmiocie w ramach jednej ze specjalności / ścieżki kształcenia

➤ wykaz zajęć związanych z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów, uwzględniających udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności – w przypadku profilu ogólnoakademickiego lub wykaz zajęć kształtujących umiejętności praktyczne – w przypadku profilu praktycznego

/do zajęć kształtujących umiejętności praktyczne nie powinno wliczać się wykładów, zajęć z przedmiotów ogólnego kształcenia/

Przegląd sylabusów – uwagi i zalecenia powizytacyjne PKA dotyczące sylabusów przedmiotów

Uwaga:

„Efekty kształcenia zdefiniowane dla przedmiotu są tożsame z efektami kierunkowymi i tym samym zbyt ogólne i niemożliwe do zrealizowania w ramach jednego przedmiotu”

Uwaga:

Na specjalności nauczycielskiej brak powiązania efektów kształcenia dla przedmiotów psychologia, pedagogika, dydaktyka z efektami określonymi w standardzie kształcenia nauczycieli

Zalecenie:

„Należy sformułować efekty kształcenia dla przedmiotów oferowanych w ramach specjalności nauczycielskiej na obu poziomach studiów, zgodne z rozporządzeniem MNiSW(....) w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela”.

Uwaga:

„ Z rzadka w sylabusach wyraźnie wskazuje się minimum niezbędne do zaliczenia zajęć/egzaminu, jak i wagę poszczególnych ocen cząstkowych dla ostatecznej oceny zaliczającej zajęcia. Za błędne należy uznać wymienianie wśród metod weryfikacji efektów kształcenia lub kryteriów oceniania frekwencji”

Zalecenie:

„zastąpienie niemiarodajnych form weryfikacji efektów kształcenia jak frekwencja czy aktywność na zajęciach bardziej wiarygodnymi jak test czy praca zaliczeniowa”

Raporty powizytacyjne PKA – uwagi i zalecenia dotyczące sylabusów przedmiotów

Zalecenie:

„Dokonanie w sylabusach weryfikacji i korekty przedmiotowych efektów kształcenia, a w szczególności ich prawidłowego powiązania z efektami kierunkowymi. Powinny być one spójne i logiczne oraz sformułowane w sposób bezpośrednio nawiązujący do treści przekazywanych na poszczególnych formach zajęć objętych danym modułem kształcenia – a nie być jedynie nieco uszczegółowioną wersją poszczególnych efektów kierunkowych. Wydziałowa Komisja ds. jakości kształcenia powinna przynajmniej raz na rok dokonywać weryfikacji sylabusów”

Zalecenie:

„Uspójnienie efektów uczenia się dla zajęć i ich przypisania do kierunkowych efektów uczenia się oraz konsekwentna realizacja inżynierskich charakterystyk efektów uczenia się”

(w przypadku studiów inżynierskich, zarówno na poziomie kierunku (kierunkowych efektów uczenia się) jak i na poziomie przedmiotu służącego zdobywaniu kompetencji inżynierskich należy udokumentować realizację „efektów inżynierskich” – treści efektów powinny wykazywać spójność z odpowiednimi charakterystykami drugiego stopnia dla kompetencji inżynierskich)

Przykładowe mierniki oceny efektów uczenia się

Mierniki ilościowe

- oceny z zaliczeń i egzaminów
- oceny dokonywane w trakcie zajęć
- ocena aktywności studentów na zajęciach
- nakład pracy przeciętnego studenta potrzebny do osiągnięcia założonych efektów uczenia się
- współczynnik zdawalności (zaliczeń w I terminie)
- wskaźnik odsiewu
- oceny uzyskane z egzaminu dyplomowego
- liczba publikacji studentów
- liczba (odsetek studentów) biorących udział w konferencjach
- odsetek studentów działających w kołach naukowych
- liczba(odsetek) studentów uczestniczących w krajowych i międzynarodowych programach wymiany

Przykładowe mierniki oceny efektów uczenia się

Mierniki jakościowe

- wyniki ocen dokonywanych przez studentów – badania ankietowe
- wnioski z hospitacji zajęć
- wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów
- opinie pracodawców o absolwentach i studentach odbywających praktyki zawodowe
- dostosowanie pytań egzaminacyjnych do zakładanych efektów uczenia się
- przestrzeganie zasad pisania prac dyplomowych